

JURIDISCHE NOTA – VERSIE 17.2.2021

Van:	Team Market - Zonnepanelen
Onderwerp:	Vernietiging regime terugdraaiende meter voor zonnepanelen
Datum:	17 februari 2021



INHOUD

Op 14 januari 2021 vernietigde het Grondwettelijk Hof de (overgangs)regeling van de zgn. “*terugdraaiende meter voor zonnepanelen*”. Het arrest werd nog niet gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad, maar het kan wel al geconsulteerd worden op de website¹.

Eigenaars die vóór 31.12.2020 zonnepanelen hebben geïnstalleerd, kunnen de elektriciteit die ze niet direct verbruiken opnieuw in het stroomnet injecteren. Op die manier draait hun (*analoge*) meter terug. Maar aangezien men het stroomnet dubbel gebruikt, dienen de eigenaars wel een forfaitair bedrag voor de nettarieven en taksen te betalen: het zgn. *prosumentarief*. Dit omwille van het feit dat een analoge meter enkel voor- of achteruit kan draaien en dus niet geweten is in welke mate het net effectief is gebruikt.

Met de invoering van de digitale meter die sinds juni 2019 in Vlaanderen wordt uitgerold, werd het mogelijk om nettarieven aan te rekenen op basis van de *werkelijke stroomafname*. De digitale meter registreert namelijk afzonderlijk de afname en de injectie. Dat is rechtvaardiger omdat men dan nettarieven betaalt zoals een gebruiker zonder zonnepanelen.

De vorige Vlaamse regering werkte wel een *overgangsregeling* uit : wie vóór eind 2020 zonnepanelen plaatste met een *digitale* meter, zou nog maximaal vijftien jaar kunnen genieten van de terugdraaiende meter in combinatie met het prosumentarief. Op deze manier werd een “virtuele” terugdraaiende meter ingevoerd bij een digitale meter en was het dus nog steeds mogelijk om voor de factuur op jaarbasis een nulverbruik te hebben.

¹ <https://www.const-court.be/public/n/2021/2021-005n.pdf>

Het is die overgangsregeling die door het Grondwettelijk Hof werd vernietigd, weliswaar zonder terugwerkende kracht.

Hierna laat D.A.S. u een overzicht met de meest voorkomende vragen, waarna er een juridisch antwoord wordt geformuleerd, rekening houdend met de huidige stand van zaken. Tot slot worden de slaagkansen voor een eventuele gerechtelijke procedure beoordeeld.

MEEST VOORKOMENDE VRAGEN MET JURIDISCH ANTWOORD

1. Ik ben eigenaar van een analoge meter

1.1 Wat verandert er voor mij?

Voorlopig niets.

De overgrote meerderheid van de zonnepaneleneigenaars in Vlaanderen beschikt nog over een analoge meter. Zolang zij geen digitale meter hebben, blijft het principe van de terugdraaiende meter, in combinatie met het prosummentarief onverkort gelden.

Met Fluvius werd intussen afgesproken dat bestaande prosumenten ook na het loslaten van de pauzeknop sowieso tot 1 januari 2025 zonder gevolg kunnen laten weten dat ze nog geen digitale meter willen. Dit geldt uiteraard niet voor nieuwe prosumenten en prosumenten die al 15 jaar lang een terugdraaiende meter hebben gehad².

Het prosummentarief valt sowieso weg na de installatie van de digitale meter aangezien vanaf dan het distributienettarief betaald wordt.

De Vlaamse Regering kondigde ook af te stappen van het plan om prioritair (tegen eind 2022) een digitale meter te plaatsen bij zonnepaneleneigenaars die hun installatie in dienst hebben genomen vóór eind 2020. Anders dan eerder aangekondigd, zal nu straat per straat, wijk per wijk aan bod komen. Of men nu zonnepanelen heeft of niet. Er wordt voorzien dat alle Vlamingen tegen 2029 een digitale meter zullen hebben.

² Zie persbericht Kabinet Demir: “Er worden geen digitale meters geplaatst bij bestaande zonnepaneleneigenaars, totdat de premiereregeling definitief in de regelgeving is opgenomen en er voor alle zonnepaneleneigenaars voldoende duidelijkheid is, ook over de verdere uitrol van de digitale meter. “De regelgeving wordt daarom voor advies voorgelegd aan de VREG, de Vlaamse Toezichtscommissie en de Raad van State en komt daarna terug naar de regeringstafel om definitief af te werken”, zegt minister Demir eveneens te consulteren op <https://www.energiesparen.be/nieuws/eerste-stap-premiereregeling-zonnepanelen-met-digitale-meter>

1.2 Kan ik nu de plaatsing van een digitale meter weigeren? Kan ik een bekabelde digitale meter eisen?

Dit is een vraag die heel vaak terugkomt.

De plaatsing van een digitale meter is verplicht in Vlaanderen. In geval van weigering, kan men u in principe afsluiten van het distributienet. Maar zoals hierboven beschreven, werd de uitrol van de digitale meter *on hold* gezet in afwachting van een definitieve regeling. Zonnepaneeleigenaars met een analoge meter kunnen tot 1.1.2025 een digitale meter weigeren. Verder werd ook al aangegeven dat de installatie van een digitale meter bij zonnepaneeleigenaars niet meer prioritair is.

De digitale meters zijn actief op het 4G-netwerk. In Vlaanderen zal de bekabelde digitale meter pas beschikbaar zijn vanaf 2023. Men heeft het recht om een bekabeld exemplaar te eisen. Zo staat dat letterlijk beschreven in het arrest van het Grondwettelijk Hof³. Het kan wel zijn dat hieraan kosten gekoppeld zijn.

1.3 Compensatieregeling?

Eigenaars van zonnepanelen en een analoge meter zouden in aanmerking komen voor een eenmalige financiële compensatie op het ogenblik dat ze de digitale meter zelf aanvragen of tijdens de normale uitrol van de digitale meters.

De combinatie van de financiële compensatie, het wegvallen van het prosumentarief en het recht op een terugleveringsvergoeding via de elektriciteitsleverancier kunnen voor deze eigenaars misschien een reden zijn om nu reeds een digitale meter aan te vragen.

Eigenaars van een analoge meter dus dienen te onthouden dat:

- zolang men zelf niets doet en het technisch mogelijk blijft om een analoge meter te behouden (geen defecte meter, defect door spanningswijzigen,...) er voorlopig niets verandert;
- op uw uitdrukkelijke vraag steeds een digitale meter kan worden geïnstalleerd;
- het voor sommige eigenaars van een analoge meter interessant kan zijn om te kiezen voor een digitale meter, aangezien zij eveneens kunnen beroep doen op een financiële compensatie.

³ “De bestreden bepaling kan evenwel ook op grondwetsconforme wijze worden begrepen, in de zin dat de verplichte installatie van digitale meters voor elke netgebruiker in de mogelijkheid moet voorzien om te kiezen voor een communicatie via bekabeling in plaats van een draadloze communicatie”.

Voor meer informatie verwijzen wij naar de website van de Vlaamse Overheid www.energiesparen.be. Indien gewenst, kan steeds met de schadedienst van D.A.S. contact worden opgenomen om het dossier op dit punt verder te bekijken samen met de beheerder.

2. Ik ben eigenaar van een digitale “virtuele” terugdraaiende meter en heb mijn zonnepanelen geïnstalleerd vóór 31.12.2020

2.1 Welke impact heeft het vernietigingsarrest op mij?

Deze categorie van verzekerden worden effectief geraakt door de uitwerking van het vernietigingsarrest. Voortaan zal de opgewekte stroom niet meer worden gecompenseerd door injectie en zul men dus betalen voor het werkelijke verbruik, zoals ook het geval is bij een consument zonder zonnepanelen. Men hoeft wel geen prosumentarief meer te betalen.

Om de aanzienlijke administratieve problemen en de financiële lasten van de vernietiging voor de afnemers, leveranciers en distributienetbeheerders te beperken, handhaaft het Grondwettelijk Hof de gevolgen van de vernietigde bepaling voor wat de vóór de datum van bekendmaking van dit arrest in het Belgisch Staatsblad gefactureerde bedragen betreft. Het arrest werd nog niet gepubliceerd⁴.

Volgens energieregulator VREG zal op het moment van publicatie van het arrest een tussentijdse factuur worden opgemaakt en komen de eigenaars van de digitale meter onmiddellijk in het nieuwe systeem.

2.2 Compensatieregeling?

Wie over zonnepanelen en een digitale meter beschikt, zou in 2021 een financiële compensatie in de vorm van een eenmalige investeringssteun ontvangen die een rendement van 5% garandeert op de gemiddelde investering.

De eenmalige financiële compensatie wordt niet voor elke specifieke individuele installatie afzonderlijk berekend, maar wordt op basis van een referentie-installatie bepaald.

Afhankelijk van het soort huishouden kan het nieuwe regime voordelig of nadelig zijn.

De compensatie wordt vóór het einde van het jaar in één keer uitbetaald op de rekening van de eigenaar van de zonnepanelen, dit bedrag wordt niet gespreid over 15 jaar. Eigenaars van zonnepanelen die al beschikken over een digitale meter, zullen van Fluvius een bericht ontvangen met de nodige informatie om de compensatie aan te vragen. Er werd een simulatietool ontwikkeld door de Vlaamse Overheid om de financiële compensatie te berekenen⁵.

⁴ Nazicht Belgisch Staatsblad op 17.2.2021.

⁵ Zie www.energiesparen.be

Merk op dat er geen compensatieregeling voorzien wordt voor zonnepanelen die al beschikken over een digitale meter en in dienst genomen werden tussen begin 2007 en eind 2012:

“Immers, de berekening toont aan dat een referentie-installatie in dienst genomen tussen begin 2007 en eind 2012 een rendement van 5% zonder financiële compensatie behaalt. De belangrijkste redenen hiervoor zijn de ondersteuning via een federale belastingaftrek, groene stroomcertificaten en/of de lange periode waarin de terugdraaiende teller van toepassing was”⁶.

Wel is het zo dat alle eigenaars van zonnepanelen met een digitale meter met hun elektriciteitsleverancier een *terugleveringscontract* kunnen afsluiten om een terugleveringsvergoeding te ontvangen voor de elektriciteit die ze produceren maar niet onmiddellijk zelf verbruiken (en dus in het net injecteren). Voor meer informatie verwijzen wij u door naar de website van de VREG: <https://vtest.vreg.be/>

Wij nodigen alle betrokken verzekerden alvast uit om op de website van de Vlaamse Overheid <https://www.energiesparen.be/compensatie-terugdraaiende-teller> de simulatie te maken van de financiële compensatie. Daarnaast is het ook aangewezen om het contract met de elektriciteitsleverancier na te kijken. In sommige contracten is immers al een vergoeding voorzien voor het “injecteren” van zelf geproduceerde elektriciteit. Tot slot nodigen wij de verzekerden ook uit om hun eigen verbruik te documenteren, om te kunnen nagaan in welke mate de verzekerde in staat is om de eigen geproduceerde energie ook effectief gelijktijdig te verbruiken. Al deze elementen zullen belangrijk zijn om uiteindelijk te bepalen of nieuwe situatie financieel nadeel dan wel voordeel oplevert. Beide situaties zijn immers mogelijk.

Voor meer informatie verwijzen wij naar de website van de Vlaamse Overheid www.energiesparen.be. Indien gewenst, kan steeds met de schadedienst van D.A.S. contact worden opgenomen om het dossier op dit punt verder te bekijken samen met de beheerder.

⁶ Zie www.energiesparen.be

SLAAGKANSEN VOOR EEN GERECHTELIJKE PROCEDURE – STANDPUNT D.A.S.

Na overleg tussen onze juristen en de geconsulteerde gespecialiseerde advocaten zou er misschien gewag kunnen worden gemaakt van een zgn. *Overheidsaansprakelijkheid*: de Vlaamse Overheid zou bij de totstandkoming van de overgangsregeling (systeem van de digitale “virtuele” terugdraaiende meter) in 2019 een onzorgvuldig handelen kunnen worden verweten. De Raad van State en de VREG wezen de Overheid zeer nadrukkelijk op de bevoegdheidsovertreding. Toch ging de Overheid verder en werd het decreet gestemd...

Het foutaspect blijft onzeker.

Immers, het vernietigingsarrest van het Grondwettelijk Hof heeft enkel uitwerking naar de toekomst (de gevolgen vinden pas plaats van zodra het arrest wordt gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad). Dit is nog niet gebeurd. Men zou kunnen stellen dat de eventuele aansprakelijkheid in hoofde van de Overheid hierdoor wordt afgedekt. Het toelaten van een aansprakelijkheidsvordering zou het nuttig effect van de handhavingsmaatregel dan ook tenietdoen.

De geleden schade is eveneens onzeker.

Enkel een zonnepaneeleigenaar die kan bewijzen dat het rendement van zijn installatie zo laag zal zijn dat hij, ondanks de compensatiemaatregelen van de Vlaamse Overheid, zijn oorspronkelijke investering niet zal terugverdienen, zou kunnen gewag maken van een schade. Maar dan nog... Enkel de schade die zeker en vaststaand is komt in aanmerking tot vergoeding. Het uiteindelijk rendement van een zonnepaneelinstallatie is steeds onzeker.

Sommige advocaten poneren een alternatieve grondslag als oplossing: de *eenzijdige wilsuiking* vanwege enkele ministers van de Vlaamse Regering. Immers, hebben enkele ministers verklaringen afgelegd via media waarin zij meedeelden dat het rendement zou gegarandeerd worden. Hieruit zou volgens deze advocaten rechten kunnen ontleend worden.

Het is voor D.A.S. nog lang niet duidelijk of rechtbanken deze argumentatie (eenzijdige wilsuiking bij monde van enkele ministers) zullen aanvaarden. In gelijkaardige zaken bestaan er (nog) geen precedentes. Het is zo dat een Regering in college steeds dient te beslissen. En dan nog... Het gaat hier uiteindelijk om een door het Vlaamse Parlement gestemd Decreet.

CONCLUSIE

Samengevat kunnen wij besluiten dat:

- de compensatieregelgeving van de Vlaamse Overheid nog niet werd gestemd;
- in de huidige omstandigheden een buitencontractuele vordering tot recuperatie van schade weinig kans op slagen zal hebben;
- D.A.S. nog enkele vragen heeft bij rechten die kunnen worden ontleend door een zgn. eenzijdige wilsuiking vanwege enkele individuele ministers;
- de zaken op dit moment nog zeer onzeker zijn.

Van zodra de compensatieregelgeving van de Vlaamse Overheid duidelijk en definitief wordt, zullen wij dit uiteraard verder onderzoeken.

In de komende weken zullen de nodige stappen in elk individueel schadedossier in samenspraak met de verzekeringsmakelaar en/of verzekerde worden ondernomen. Voor verdere vragen kan u steeds contact opnemen met de schadedienst van D.A.S.

Team Market – De zonnepaneelspecialisten

Céline Staels
Evi Van Rossem
Sara Verschueren
Manon Simoen
Ann Mergaerts
Nicolas Van Bever
Michael Lefèvre
Hannelore Muyltermans

Nele Lamotte
Nina Bouhjar
Yannick Collijs

De adviezen dewelke worden verleend door D.A.S. streven steeds naar juistheid, objectiviteit en betrouwbaarheid van de verstrekte informatie. Het geleverde werk dient te worden aanzien als een middelenverbintenis. D.A.S. is dan ook niet verantwoordelijk voor fouten en/of vergissingen ten aanzien van verzekerden of derden voor mogelijk geleden directe en indirecte schade veroorzaakt door nalatigheid of vergetelheid in het verschaffen van informatie. In alle andere gevallen is de aansprakelijkheid in ieder geval beperkt tot het corresponderende plafondbedrag van de verzekerde waarborg waarop het advies betrekking heeft. Indien het advies rechtsvragen over meerdere verzekerde waarborgs behandelt, is de aansprakelijkheid beperkt tot het plafondbedrag van de hoofdwaarborg waaronder het dossier werd geopend.